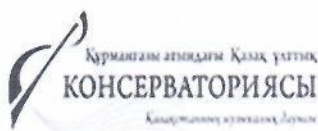

Қазақстан Республикасы
Мәдениет және ақпарат министрлігі

«Құрманғазы атындағы Қазақ
ұлттық консерваториясы» РММ

РГУ «Казанская национальная
консерватория имени Курмангазы»

Министерство культуры и
информации Республики Казахстан

05 желтоқсан 2024

күні

Алматы қ.

№ Ж-02-24

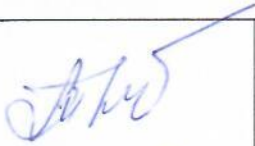
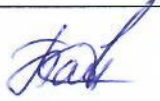
г. Алматы

Бекітемін
Қазақстан Республикасы
Мәдениет және ақпарат министрлігі
«Құрманғазы атындағы Қазақ
ұлттық консерваториясы» РММ
Оқу және оқу-әдістемелік жұмыстар
жөніндегі проректор

Г. Әбдірахман
«05» желтоқсан 2024 ж.

**«ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ВОКАЛДЫҚ ПЕДАГОГИКАНЫҢ НЕГІЗГІ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ»
педагогтардың біліктілігін арттыру курсының
БАҒДАРЛАМАСЫ**

Құрастырушылар:			
«Вокалдық өнер» кафедрасы		Доцент Бринюк С.А. Доцент Юсупова А.А. Аға оқытушы Жубаева Б.К.	05.12.2024 ж.
Келісілді:			
«Вокалдық өнер» кафедрасының меңгерушісі		Доцент Бекназарова Т.К.	05.12.2024 ж.
БЖЖҚББ бөлімінің бастығы		Баймуканова А.Н.	05.12.2024 ж.
Қызметі	Қолы	ТАӘ	Күні

«Қазіргі заманғы вокалдық педагогиканың негізгі тенденциялары»
Педагогтардың біліктілігін арттыру курсының білім беру бағдарламасы

1. Жалпы ережелер

«Қазіргі заманғы вокалдық педагогиканың негізгі тенденциялары» педагогтердің біліктілігін арттыру курсының оқу бағдарламасы (әрі қарай — Бағдарлама) педагогтардың «қобыз» мамандығы бойынша біліктілік деңгейін көтеруге бағытталған, қосымша музыкалық және кәсіби техникалық білім беру ұйымдарында (музыкалық колледждер, арнайы музыкалық мектептер) (әрі қарай — Тыңдаушылар) білім беру үшін әзірленген.

Бағдарлама келесі негізгі қағидалар мен талаптарды ескере отырып әзірленді:

- Қазақстан Республикасының Конституциясы, 1995 жылғы 30 тамызда республикалық референдумда қабылданған;
- Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы, 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III;
- Қазақстан Республикасының «Педагог мәртебесі туралы» Заңы, 2019 жылғы 27 желтоқсандағы № 293-VI ЗРК;
- Қазақстан Республикасының 2023 жылғы 20 сәуірдегі № 224-VII ЗРК Әлеуметтік кодексі;
- Қазақстан Республикасының «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңы, 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ЗРК;
- Қазақстан Республикасының 2023 - 2029 жылдарға арналған мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білімді дамыту Концепциясы, Қазақстан Республикасының Үкіметі 2023 жылғы 28 наурыздағы № 249 Қаулысымен бекітілген;
- Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейін даму ұлттық жоспары, Қазақстан Республикасының Президентінің 2018 жылғы 15 ақпандағы № 636 Жарлығымен бекітілген;
- Қазақстан Республикасының Еңбек Кодексі, 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ЗРК (19.04.2023 ж. жағдайына сәйкес өзгерістер мен толықтырулармен);
- Қазақ ұлттық консерваториясының Курманғазы атындағы Жарғысы, 2021 жылғы 5 тамыздағы;
- Педагог кадрларды біліктілігін арттыру курстарын ұйымдастыру және өткізу ережелері, ҚР Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 28 қаңтардағы № 95 бұйрығы;
- Педагогтардың біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламаларын әзірлеу, келісу және бекіту ережелері, Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 4 мамырдағы № 175 бұйрығы.

Қазіргі заманғы вокалдық педагогика дәстүрлі оқыту әдістемелері мен инновациялық тәсілдердің синтезі негізінде дамып келеді. Білім беру

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	2 БЕТ

бағдарламаларында оқытудың даралануына үлкен көңіл бөлінеді, бұл әрбір вокалистің жеке ерекшеліктерін, оның музыкалық талғамын және дауыстық деректерін ескеру мүмкіндігін береді.

Вокалдық оқытуды ұқсас салалардан алынған біліммен толықтыру арқылы жүзеге асырылатын пәнаралық тәсілдің қолданылуына ерекше назара аударылады. Біліктілікті арттыру курсы вокалдық-техникалық қиындықтарды жеңуге, көркем образды ашуда музыкалық мәнерлілікке назар аударады, бұл толыққанды өнер адамын қалыптастыруда маңызды аспект болып табылады. Қазіргі білім беру музыкант-вокалистерде өз бетімен жұмыс істеу дағдыларын, сыни ойлау қабілетін және өзекті музыкалық тәжірибедегі өзгерістерге бейімделу қабілетін дамытуға бағытталған.

Біліктілікті арттыру курсы әрбір тыңдаушының мақсаттарын ескеретін жеке білім беру траекторияларын ұсынады. Бұл кәсіби дайындалған вокалистерді қалыптастыруға көмектеседі, олар музыкалық саладағы өзгеріп жатқан жағдайларға бейімделе алады.

Қазіргі заманғы вокалдық педагогикадағы әдістерді зерттеу және дамыту біліктілікті арттыру курсы бағдарламасының тиімділігін қамтамасыз етеді, ол уақыттың талаптарына жауап беріп, мәдениет пен өнердің дамуына ықпал етеді.

Бағдарлама бойынша оқытудың ерекшелігі модульдік принцип болып табылады. Әрбір модуль тыңдаушылардың оқу нәтижелерін практикалық сабақтар, әдістемелік баяндамалар, ашық сабақтар арқылы көрсетуімен аяқталады. Бағдарлама шеңберінде нақты білім беру өнімдерін жасау оқу үдерісінің прогресі мен нәтижелерін айқын көрсетіп, тәжірибе алмасуға және әріптестер арасындағы өзара түсіністіктің жақсаруына ықпал етеді.

Бағдарламаның негізгі бағыты — қосымша музыкалық және кәсіби техникалық білім беру ұйымдарының педагогтарының біліктілігін арттыру, жалпы көлемі 80 сағатты құрайды.

Бағдарлама бойынша оқыту мен білім беру процесін жүзеге асыратындар:

- Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерваториясының «Ансамбль өнері» кафедрасының профессорлық-оқытушылық құрамы;
- бағдарламаның әзірлеушілері (авторлары);

Кафедраның тәжірибелі оқытушылары бөлісетін білімдер тыңдаушыларға олардың кәсіби педагогикалық және концерттік-орындаушылық дайындық деңгейін арттыруға көмектеседі.

2. ГЛОССАРИЙ

Бағдарламада 1 кестеде келтірілген ұғымдар мен терминдер қолданылған

1 кесте

Бағдарламада қолданылатын	Ұғымдар мен терминдердің анықтамасы
БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	3 БЕТ

ұғымдар мен тақырыптар	
Тенденция	(бағыттаймын, ұмтыламын) өнерде автордың бейнеленген шындыққа деген идеялық-эмоциялық қатынасы, мәселе мен кейіпкерлерді түсіну және бағалау (жасырын немесе тікелей) жүйесі арқылы бейнеленген.
Қазіргі тенденция	Қазіргі заманғы тенденция — музыкалық жанрлар арасындағы шекаралардың «бұлыңғырлануы». Төрт негізгі музыкалық бағыт немесе топтар белгіленген: халық музыкасы, діни музыка, академиялық музыка және эстрадалық музыка.
Музыкалық педагогика	педагогикалық ғылым саласы (педагогикалық пән), оқушыларға музыкатану білімдерінің толық кешенін беру, музыкалық білім беру және тәрбиелеудің ең тиімді жолдары, әдістері, ұйымдастыру формалары мен әдістерін зерттеу және әзірлеу, сондай-ақ шығармашылық дағдыларды, тәжірибе мен практикалық дағдыларды әртүрлі музыкалық өнер салаларында қалыптастыру мен дамыту.
Музыкалық стиль	белгілі бір музыканттың – композитордың, орындаушының немесе музыкалық өнердегі бағыттың, мектептің ерекшелігіне тән мәнерліліктің, образды жүйенің тәсілдері мен амалдарының жиынтығы
Музыкалық форма	музыкалық шығарманың құрылымы, оның бөліктерінің логикалық байланысы мен өзара әрекеттесуі, сондай-ақ олардың құрылымы
Шығарма мазмұны	шығарма негізіне алынған идеялар мен қағидалар
Вокалдық техника	әншінің қажетті көркемдік нәтижеге қол жеткізу үшін вокализацияны орындаудың дағдылары, шеберліктері мен тәсілдер жиынтығы
Барокко	Еуропалық өнер мен архитектураның XVI–XVII ғасырларындағы стилі, барокко, бөлшектерге, символика мен аллегорияларға, ұлан-байтақ композицияларға, асыра сілтеулерге, эмоцияларға, сән-салтанатқа, күрделі және иілген сызықтарға, сондай-ақ мол декорға назар аударумен сипатталады. XVI ғасырдағы оқиғалар Қайта өрлеу дәуірінің идеалдарын бұзды

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	4 БЕТ

Вокалдық репертуар	белгілі бір өнерпаздың концерттерде (концерттік репертуар), операларда (опералық репертуар) орындауы үшін немесе оқу мақсатында (оқу-педагогикалық репертуар) пайдаланылатын вокалдық шығармалардың жиынтығы.
Орындаушылық	музыканттардың, әншілердің, орындаушылардың қызметі
Инновациялар	енгізілген немесе енгізілетін жаңашылдық, процестердің тиімділігін арттыруды және (немесе) өнім сапасын жақсартуды қамтамасыз ететін, нарықта сұранысқа ие
Педагогикалық қағидалар	педагогикалық заңдылықтарға негізделген және педагогикалық міндеттерді шешу стратегиясын сипаттайтын нормативтік ереже
Дауыс аппараты	дауысты қалыптастыруға қатысатын ағзалардың жиынтығы; үш негізгі бөліктен тұрады: тыныс алу аппараты, дауыс саңылауы мен дауыс байламдары бар көмекей, артикуляциялық органдар мен резонаторлар жүйесі.
Ария	(итал. aria – ауа) – бір дауыспен орындалатын және аккомпанементпен сүйемелденетін вокалдық шығарма, драмалық монологқа сәйкес келеді, әдетте опера, оперетта, оратория немесе кантата құрамында болады. Ария дегенде әндік сипаты бар аспаптық шығарма да түсінілуі мүмкін.
Вокалдық музыкамен айналысу	бұл сөз «музыкалық әрекетпен айналысу» деген мағынаға ие. Кең мағынада бұл — бір немесе бірнеше музыкалық аспаптардың сүйемелдеуімен ән айту, ал камералық мағынада — музыка орындаудың үй жағдайында жүргізілетін түрі.
Вокалдық артикуляция	вокалдық шығармаларды орындау кезінде дыбыстар тізбегін бірізді түрде орындау тәсілі.
Романс	лирикалық мазмұндағы өлеңдерге жазылған, аспаптың сүйемелдеуімен орындалатын шағын музыкалық шығарма.
Педагогтардың біліктілігін арттыру	жаңа білімдерді игеруге, сондай-ақ бұрын меңгерілген кәсіби білімдер, дағдылар, шеберліктер мен құзыреттерді қолдауға, кеңейтуге, тереңдетуге және жетілдіруге мүмкіндік беретін, оқыту мен білім

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	5 БЕТ

	берудің сапасын арттыруға бағытталған кәсіби білімнің формасы
Тыңдаушы	Біліктілікті арттыру курсын өтіп жатқан тұлға
Посткурстық қолдау	педагогтың кәсіби құзыреттілігін курстан кейінгі қызметін үздіксіз мониторингтеуден және әдістемелік, консультациялық көмек көрсету арқылы жүзеге асырылатын дамытуға бағытталған іс-шаралар жүйесі

3. Бағдарлама тақырыбы

«Қазіргі заманғы вокалдық педагогиканың негізгі тенденциялары»
Курстың біліктілікті арттыру тақырыбы өзекті және вокалдық педагогика мен орындаушылықтың теориясы мен практикасына қатысты кең ауқымды мәселелерді қамтиды. Оқу мен тәрбиелеудің сапасы мен мазмұнына қатысты қазіргі талаптар вокалист-орындаушылар мен педагогтардың кәсіби дамуына қойылатын талаптарға негізделген.

Бағдарламаның негізгі мазмұны келесі модульдерде (2 кестеде) көрсетілген.

2 кесте

Бағдарлама компоненттері, модульдері	Бағдарлама компоненттері мен модульдерінің сипаттары
Диагностикалық тестілеу	Оқылатын тақырыптар бойынша бастапқы деңгейдегі құзыреттіліктерге баға беру
1 модуль. Жетекші маэстролар мен вокал педагогтарының әдістемелік реформалары	1.1 Жетекші маэстролар мен вокал педагогтарының әдістемелік реформалары. Вокалдық педагогиканың қағидалары
	1.2 Оқыту әдістемелері: шоғырландырылған, фонетикалық, эмпирикалық
	1.3 Сөйлеу аппараты мен дауыс қалыптастырудың кемшіліктері.
2 модуль. Вокалдық-техникалық қиыншылықтарды еңсеру	2.1 Вокалдық әдістемелердің дәстүрлі әдістері
	2.2 Жаттығулар. Жаттығулардың мақсаттары
	2.3 Вокализдермен жұмыс жасау ерекшеліктері
3 модуль. Әншілік дағдыларды дамытудағы негізгі кезеңдер	3.1 Дауыс аппараты бұлшықеттерінің дұрыс жұмыс жасауы мен маңызды әдістемелік элементтерді меңгерудің әсері.
	3.2 Ән айту дыбысының қалыптасуындағы резонаторлардың жұмысы.

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	6 БЕТ

	3.3 Ән айту тыныс алуымен жұмыс жасауда туындайтын мәселелер және оларды шешудің мүмкін жолдары.
4 модуль. Музыкалық образды ашудағы музыкалық көркемдік құралдары.	4.1 Орындаушылық және әдістемелік талдау орындалып жатқан шығарманың.
	4.2 Вокалдық-техникалық дағдыларды дамыту және нығайту.
	4.3 Қазақстан композиторларының шығармаларымен жұмыс істеудің ерекшеліктері.
5 модуль. Барокко кезеңінен бүгінгі күнге дейінгі вокалдық орындаушылықтағы стильдік айырмашылықтар: әртүрлі стильдер мен дәуірлердің шағын және үлкен формадағы шығармаларымен жұмыс.	5.1. Барокко дәуірінің музыкасының өзектілігі. Орындаушылықтың стильдік ерекшеліктері.
	5.2 Моцарт және неміс романтизмінің композиторлары. Орындаушылықтың вокалдық-техникалық және көркемдік ерекшеліктері.
	5.3 19 ғасыр композиторларының шағын формадағы шығармаларымен жұмыс. Вокалдық-дыбыстық интонация, көркемдік образды ашу.
	5.4. 20-21 ғасыр музыкасын орындаудың ерекшеліктері.
	5.5. Негізгі артикуляциялық дағдыларды қалыптастыру. Әдеби мәтінді орындауда әртүрлі стильдердегі шығармалардың көркемдік мағынасы.
6 модуль. Вокалдық шығармалардағы әдеби мәтінді дұрыс айтудың негізгі заңдылықтары.	6.1. Вокалистің артикуляциялық аппараты.
	6.2. Ән айтуда дауысты дыбыстарды дұрыс айту ерекшеліктері. Дауыссыз дыбыстардың функциялары (дикция, айқындық, ұшқырлық).
	6.3. Әр түрлі дәуірлердегі сөзді айту, оның ерекшеліктері мен көркемдік мүмкіндіктері.
	6.4. Шығарманың көркемдік ойының интерпретациясы мен ашылуында сөздің рөлі мен маңызы.
Қорытынды тестілеу	Бағдарламаның мазмұнын меңгеру деңгейін қорытынды бағалау

4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

Біліктілікті арттыру курсының бағдарламасының **мақсаты** — кең ауқымды вокалист-музыкантты қалыптастыру, ол өзінің көркемдік құндылықтар жүйесіне ие болып, жоғары кәсіби деңгейде әртүрлі кәсіби қызмет түрлерін жүзеге асыру үшін қажетті барлық кәсіби құралдармен меңгерген болуы тиіс.

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	7 БЕТ

Міндеттері:

- Шығармашылық тапсырмаларды еркін шешуге негіз болатын база беретін, сондай-ақ кәсіби шеберлікті дамыту бойынша жұмысты қамтамасыз ететін, өзіне қажетті вокалдық-техникалық дағдылар мен шеберліктерді қалыптастыра алатын орындаушыны тәрбиелеу.
- Тыңдаушының концерттік және оқу-орындаушылық репертуарын кеңейту, вокалдық тіл мен көркемдік логиканың негіздерін меңгеру, әртүрлі стильдер мен бағыттардағы музыкалық көркемдік құралдардың ерекшеліктері бойынша білім алу және еркін бағдарлану.
- Маңызды орындаушылық мәдениет элементтерін меңгеру, тұрақты кәсіби өзін-өзі жетілдіруге деген қажеттілікті тәрбиелеу;
- Вокал өнері бойынша арнайы әдістемелік және тарихи әдебиеттерді зерттеу, ғылыми-зерттеу жұмыстарына деген мотивацияны қалыптастыру, вокалист-орындаушының қызметіне аналитикалық көзқарасты дамыту;
- Теориялық білімдерге, орындаушылық дағдылар мен шеберліктерге негізделген өздерінің көркем-орындаушылық концепциясын қалыптастыру, бұл дағдылар пәнді меңгеру процесінде алынған.

Оқытудан күтілетін нәтижелер:

Курс аяқталғаннан кейін оқытушылар:

- Негізгі концерттік және оқу-әдістемелік репертуарды біледі;
- Вокалдық шеберлікпен жұмыс істеудің ең маңызды әдістері мен тәсілдерін түсінеді;
- Ән айту өнері мәселелері бойынша негізгі әдістемелік әдебиеттерді қолданады;
- Әр түрлі музыкалық стилистика үлгілерінде еркін бағдарлана алады, автордың концепциясын дәл жеткізе біледі, жеке орындаушылық жоспарын құра алады;
- Орындаушылық шеберліктің барлық элементтеріне ие, кәсіби өсу үшін қажетті құралдар мен тәсілдерді еркін пайдалана алады;
- Дауыстың барлық мүмкіндіктерін толық басқаруды меңгерген;
 - Стильдік және орындаушылық ерекшеліктерді жалпы түрде талдайды, орындаушылық аппарат мәселелері мен оларды шешу әдістері туралы түсінікке ие.

Оқыту нәтижелерінің педагогтар жұмысындағы практикаға ықпалы.

Оқыту нәтижесінде тыңдаушылар келесі кәсіби құзыреттерге ие болады:

По итогам обучения слушатели приобретут следующие профессиональные компетенции:

- нормативтік құжаттардың талаптарына сүйене отырып, оқыту әдістері мен тәсілдерін таңдау негіздемесін дәлелді түрде түсіндіре білу;
- оқушылардың жеке қажеттіліктеріне оқытуды бейімдеу, олардың мотивациясын және қатысуын арттыру қабілеті;

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	8 БЕТ

- әр түрлі пән салаларынан алынған білімдер мен нақты өмірмен байланыс арқылы оқушыларға оқу материалын терең және толық түсіндіру мүмкіндігі;
- педагогтар арасында озық тәжірибе мен үздік практикалармен алмасу процесінде әріптестерімен тиімді өзара әрекеттесу дағдысы.

5. Бағдарлама құрылымы және мазмұны

Оқу процесі Бағдарламаның оқу-тақырыптық жоспарына сәйкес ұйымдастырылады.

Білім беру ұйымдарының талаптары мен оқытушылардың қажеттіліктеріне байланысты оқу-тақырыптық жоспардың мазмұнына өзгерістер мен толықтырулар енгізілуі мүмкін, соның ішінде тыңдаушылардың бастапқы сауалнамасы нәтижелері бойынша. Оқытушылардың қажеттіліктеріне сәйкес, Бағдарламаның мазмұны белгілі бір модульдер үшін өзгертілуі мүмкін, бірақ бұл жағдайда Бағдарламаны меңгеруге бөлінген оқу уақытының жалпы көлемі сақталады.

1 модуль. Жетекші маэстролар мен вокал педагогтарының әдістемелік реформалары

Бірінші модуль вокалдық педагогиканың негізгі принциптері мен оқыту әдістерінің (фонетикалық, концентрлік, эмпирикалық) мағынасы мен рөлін ашады, олар вокалдық білім беру әдістемесінің негізгі теориялық негізі болып табылады; сөйлеу аппараты мен дауыс қалыптастырудың кемшіліктеріне назар аударады, олардың жойылу әдістері зерттеледі.

2 модуль. Вокалдық-техникалық қиыншылықтарды еңсеру

Екінші модуль дауыс қалыптастырудың негізгі вокалдық-техникалық дағдыларын қалыптастырудағы маңызды бөлімдердің бірі болып табылады, вокалдық педагогиканың дәстүрлі әдістерін ашады, дауыстың сапасын жақсартуға бағытталған әдістемелік тәсілдер кешенін (дыбыстық ауқым, тембр, қозғалыс, динамика) зерттейді.

3 Модуль. Әншілік дағдыларды дамытудағы негізгі кезеңдер

Үшінші модуль дауыс аппаратының анатомиялық ерекшеліктері, дауыс қалыптастыру процесі, сондай-ақ ән айту дауысының құрылуы мен қабылдануындағы өзара байланысқан акустикалық, физиологиялық және психологиялық заңдылықтар туралы түсінік береді. Ол сондай-ақ ән айту тыныс алуын, қажетті дағдыларды қалыптастыру мен бекіту әдістерін, әнші аппаратының жұмысын автоматизм деңгейіне жеткізу үшін қажетті жұмыстарды маңызды түрде ашады.

4 Модуль. Музыкалық образды ашудағы музыкалық көркемдік құралдары.

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	9 БЕТ

Төртінші модуль орындаушының орындап жатқан шығармасының көркемдік мазмұнын, авторлық мәтінді терең түсінуді, музыкалық көркемдік құралдарды және орындаушылық талдаудың әдістерін зерттейді. Вокалдық-техникалық тәсілдерді меңгеру: ауқымды дамытуды, дыбысты филирлеуді, жоғарғы регистрдегі нотаны икемді түрде алу қабілетін дамыту.

5 модуль. Барокко кезеңінен бүгінгі күнге дейінгі вокалдық орындаушылықтағы стильдік

Бесінші модуль барокко дәуірінен бүгінгі күнге дейінгі вокалдық орындаушылықтағы стильдік айырмашылықтардың маңыздылығын атап өтеді, музыкалық мектептер мен колледждердегі вокалдық сыныптарда шағын және үлкен формалармен жұмыс істеудің түрлі тәсілдерін ұсынады; вокалдық шығармалардағы көркем бейнелермен жұмыс жасауда шығармашылық көзқарасты дамыту мәселелерін ашады.

6 модуль. Вокалдық шығармалардағы әдеби мәтінді дұрыс айтудың негізгі заңдылықтары.

Алтыншы модуль вокалдық шығармалардағы әдеби мәтінмен жұмыс істеудің ерекшеліктеріне назар аударады. Бұл модуль сөйлеу аппаратымен еркін жұмыс істеу міндеттерін шешуде түрлі тәсілдерді табуға көмектеседі, сондай-ақ белгілі бір дәуірдің контексінде, нақты композитордың орындаушылық стиліне сәйкес айтылу ерекшеліктері туралы түсініктер береді.

Осылайша, Бағдарламаның оқу-тематикалық жоспары мұқият құрылып, білім беру ұйымдарының жоғары және орта кәсіби білім беру негізінде барлық деңгейдегі оқытушылардың біліктілігін арттырудың мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес келеді, олардың жан-жақты кәсіби дамуын және оқушылардың білім беру нәтижелерін жақсартуды қамтамасыз етеді.

Оқу процесі Бағдарламаның жоспарына сәйкес 3 және 4 кестелерге сай ұйымдастырылады.

Бағдарлама жоспары (80 сағат – оффлайн оқыту)

3 кесте

№	Сабақ тематикасы	Күндізгі оқу, 80 сағат				Барлығы
		Теориялық сағат	Практикалық сабақ	Теориялық сағат	Практикалық сабақ	
	Диагностикалық тести				1	1

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	10 БЕТ

1 модуль. Жетекші маэстролар мен вокал педагогтарының әдістемелік реформалары		4	2			6
1.1	Жетекші маэстролар мен вокал педагогтарының әдістемелік реформалары. Вокалдық педагогиканың қағидалары	2				2
1.2	Оқыту әдістемелері: шоғырландырылған, фонетикалық, эмпирикалық	1				1
1.3	Сөйлеу аппараты мен дауыс қалыптастырудың кемшіліктері.	1	2			3
2 модуль. Вокалдық-техникалық қиыншылықтарды еңсеру		5	6			11
2.1	Вокалдық әдістемелердің дәстүрлі әдістері	1	2			3
2.2	Жаттығулар. Жаттығулардың мақсаттары	2	2			4
2.3	Вокализдермен жұмыс жасау ерекшеліктері	2	2			4
3 модуль. Әншілік дағдыларды дамытудағы негізгі кезеңдері		3	9			12
3.1	Дауыс аппараты бұлшықеттерінің дұрыс жұмыс жасауы мен маңызды әдістемелік элементтерді меңгерудің әсері.	1	3			4
3.2	Ән айту дыбысының қалыптасуындағы резонаторлардың жұмысы.	1	3			4
3.3	Ән айту тыныс алуымен жұмыс жасауда туындайтын мәселелер және оларды шешудің мүмкін жолдары.	1	3			4
4 модуль. Музыкалық образды ашудағы музыкалық көркемдік құралдары		5	9			14
4.1	Орындаушылық және әдістемелік талдау орындалып жатқан шығарманың.	2	3			5
4.2.	Вокалдық-техникалық дағдыларды дамыту және нығайту.	1	3			4
4.3	Қазақстан композиторларының шығармаларымен жұмыс істеудің ерекшеліктері.	2	3			5
5 модуль. Барокко кезеңінен бүгінгі күнге дейінгі		8	13			21
БА БАҒДАРЛАМАСЫ			ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС			
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ			11 БЕТ			

вокалдық орындаушылықтағы стильдік айырмашылықтар: әртүрлі стильдер мен дәуірлердің шағын және үлкен формадағы шығармаларымен жұмыс.						
5.1	Барокко дәуірінің музыкасының өзектілігі. Орындаушылықтың стильдік ерекшеліктері.	1	2			3
5.2	Моцарт және неміс романтизмінің композиторлары. Орындаушылықтың вокалдық-техникалық және көркемдік ерекшеліктері.	2	3			5
5.3	19 ғасыр композиторларының шағын формадағы шығармаларымен жұмыс. Вокалдық-дыбыстық интонация, көркемдік образды ашу.	2	3			5
5.4	20-21 ғасыр музыкасын орындаудың ерекшеліктері.	1	3			4
5.5	Негізгі артикуляциялық дағдыларды қалыптастыру. Әдеби мәтінді орындауда әртүрлі стильдердегі шығармалардың көркемдік мағынасы.	2	2			4
6 модуль. Вокалдық шығармалардағы әдеби мәтінді дұрыс айтудың негізгі заңдылықтары.		4	9	1		14
6.1	Вокалистің артикуляциялық аппараты.	1	1			2
6.2	Ән айтуда дауысты дыбыстарды дұрыс айту ерекшеліктері. Дауыссыз дыбыстардың функциялары (дикция, айқындық, ұшқырлық).	1	3			4
6.3	Әр түрлі дәуірлердегі сөзді айту, оның ерекшеліктері мен көркемдік мүмкіндіктері.	1	3			4
6.4	Шығарманың көркемдік ойының интерпретациясы мен ашылуында сөздің рөлі мен маңызы.	1	2			3
Қорытынды тестілеу					1	1
Барлығы		29	48	1	2	80

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	12 БЕТ

Бағдарлама жоспары (80 сағат – онлайн оқыту)

4 кесте

№	Сабақ тематикасы	Күндізгі оқу, 80 сағат				Барлығы
		Теориялық сағат	Практикалық сабақ	Теориялық сағат	Практикалық сабақ	
	Диагностикалық тестілеу				1	1
	1 модуль. Жетекші маэстролар мен вокал педагогтарының әдістемелік реформалары	4	2			6
1.1	Жетекші маэстролар мен вокал педагогтарының әдістемелік реформалары. Вокалдық педагогиканың қағидалары	2				2
1.2	Оқыту әдістемелері: шоғырландырылған, фонетикалық, эмпирикалық	1				1
1.3	Сөйлеу аппараты мен дауыс қалыптастырудың кемшіліктері.	1	2			3
	2 модуль. Вокалдық-техникалық қиыншылықтарды еңсеру	5	6			11
2.1	Вокалдық әдістемелердің дәстүрлі әдістері	2	2			4
2.2	Жаттығулар. Жаттығулардың мақсаттары	1	2			3
2.3	Вокализдермен жұмыс жасау ерекшеліктері	2	2			4
	3 модуль. Әншілік дағдыларды дамытудағы негізгі кезеңдері	4	9			13
3.1	Дауыс аппараты бұлшықеттерінің дұрыс жұмыс жасауы мен маңызды әдістемелік элементтерді меңгерудің әсері.	1	3			4
3.2	Ән айту дыбысының қалыптасуындағы резонаторлардың жұмысы.	1	3			4
3.3	Ән айту тыныс алуымен жұмыс жасауда	2	3			5

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	13 БЕТ

	туындайтын мәселелер және оларды шешудің мүмкін жолдары.					
4 модуль. Музыкалық образды ашудағы музыкалық көркемдік құралдары		5	9			14
4.1	Орындаушылық және әдістемелік талдау орындалып жатқан шығарманың.	2	3			5
4.2.	Вокалдық-техникалық дағдыларды дамыту және нығайту.	1	3			4
4.3	Қазақстан композиторларының шығармаларымен жұмыс істеудің ерекшеліктері.	2	3			5
5 модуль. Барокко кезеңінен бүгінгі күнге дейінгі вокалдық орындаушылықтағы стильдік айырмашылықтар: әртүрлі стильдер мен дәуірлердің шағын және үлкен формадағы шығармаларымен жұмыс.		8	11			19
5.1	Барокко дәуірінің музыкасының өзектілігі. Орындаушылықтың стильдік ерекшеліктері.	1	2			3
5.2	Моцарт және неміс романтизмінің композиторлары. Орындаушылықтың вокалдық-техникалық және көркемдік ерекшеліктері.	2	3			5
5.3	19 ғасыр композиторларының шағын формадағы шығармаларымен жұмыс. Вокалдық-дыбыстық интонация, көркемдік образды ашу.	2	1			3
5.4	20-21 ғасыр музыкасын орындаудың ерекшеліктері.	1	3			4
5.5	Негізгі артикуляциялық дағдыларды қалыптастыру. Әдеби мәтінді орындауда әртүрлі стильдердегі шығармалардың көркемдік мағынасы.	2	2			4
6 модуль. Вокалдық шығармалардағы әдеби мәтінді дұрыс айтудың негізгі заңдылықтары		5	9	1		15
6.1	Вокалистің артикуляциялық аппараты.	1	1			2
6.2	Ән айтуда дауысты дыбыстарды дұрыс айту ерекшеліктері. Дауыссыз дыбыстардың функциялары (дикция, айқындық,	2	3			5
БА БАҒДАРЛАМАСЫ			ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС			
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ			14 БЕТ			

	ұшқырлық).					
6.3	Әр түрлі дәуірлердегі сөзді айту, оның ерекшеліктері мен көркемдік мүмкіндіктері.	1	3			4
6.4	Шығарманың көркемдік ойының интерпретациясы мен ашылуында сөздің рөлі мен маңызы.	1	2			3
Қорытынды тестілеу					1	1
Барлығы		31	46	1	2	80

6. Оқу процесін ұйымдастыру

Құрманғазы атындағы ҚҰК біліктілікті арттыру тыңдаушылары үшін оқу процесін ұйымдастыру жүйелі тәсілді көздейді, ол дәстүрлі оқу формаларын және қазіргі заманғы жұмыс әдістерін біріктіреді. Консерватория музыканттардың білім беру, шығармашылық және зерттеу қызметі үшін кең мүмкіндіктерге ие, бұл тыңдаушыларға өздерінің кәсіби дағдыларын кеңейтуге және тереңдетуге, вокалдық шеберлік саласындағы біліктіліктерін арттыруға мүмкіндік береді.

Оқу процесінің негізгі құрамдас бөліктерінің бірі – дәрістер мен семинарлар. Дәрістерді консерваторияның жетекші оқытушылары мен шақыртылған сарапшылар оқиды.

Оқу процесін ұйымдастыруда маңызды акцент практикалық сабақтарға қойылады, мұнда тыңдаушылар консерваторияның тәжірибелі орындаушылары мен педагогтарының жұмысын бақылап, белгілі бір жағдайларда концерттік бағдарламаға немесе шеберлік сабағына орындаушы ретінде қатыса алады.

Тыңдаушылардың өздігінен жұмыс істеуіне көмек консерваторияның медиатекасымен қамтамасыз етіледі, онда көрнекті орындаушылықтардың аудио-және бейнемазмұндары, архивтік материалдар мен оқу бейнемазмұндары шоғырланған. Курстар тыңдаушылары музыкалық шығармалардың әртүрлі интерпретацияларын қарап, орындаушылық техникаларды зерттей алады, заманауи оқу бағдарламалары мен қосымшаларды пайдалана отырып, есту және ритм қалыптастыру тренажерлері немесе ноталық редакторлар сияқты құралдарды қолдана алады.

Консерваторияның кітапханасы оқу процесіне енгізілген және тыңдаушыларға ноталық әдебиетке, оқу-әдістемелік және ғылыми жұмыстарға қол жеткізу мүмкіндігін ұсынады. Сондай-ақ, әртүрлі дәуірлердің музыкалық шығармаларының сирек басылымдарымен танысуға мүмкіндік беріледі.

Оқыту процесін ұйымдастырудағы ерекше әдіс – тәжірибе алмасу, бұл тыңдаушылардың консерватория оқытушыларымен жеке консультациялар барысында жүзеге асырылады, онда тыңдаушылар сабақ беру мен концерттік бағдарламаларды дайындау бойынша құнды кеңестер ала алады. Топтық талқылаулар оқу-әдістемелік және ғылыми жұмыстарды талқылау арқылы жүзеге

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	15 БЕТ

асады, бұл консерватория кафедраларының мәжілістерінде және дөңгелек үстелдер барысында өтеді.

Консерватория тыңдаушыларға оқу орнының белсенді музыкалық өміріне қатысу мүмкіндігін ұсынады, күн сайын өтетін үш концерттік залда ұйымдастырылатын сыныптық және есептік концерттерге, сонымен қатар шақырылған музыканттардың қатысуымен өтетін концерттерге.

Біліктілікті арттыру курсы аясында оқу заманауи оқу аудиторияларында жүргізіледі, олар жоғары класты музыкалық аспаптармен жабдықталған (Steinway&Sons, Fazioli, Yamaha, Bluthner және басқа да аспаптар). Тыңдаушылардың қолында курсты өту кезінде аспапты жалға алуға болатын музыкалық аспаптар қоймасы бар.

Қосымша, консерватория ғылыми-педагогикалық конференциялар мен көрмелер ұйымдастырады. Тыңдаушылар консерватория оқытушыларымен қазіргі заманғы кәсіби вокалдық білім беру мәселелері бойынша кеңес алуға, сондай-ақ өз қалаулары бойынша профессорлық-оқытушылық құрамның сабақтарына қатысуға мүмкіндігі бар.

Консерватория тыңдаушыларға университеттің белсенді музыкалық өміріне қатысу мүмкіндігін ұсынады, мұнда күн сайын үш концерт залында өткізілетін сыныптық және есептік концерттер, сонымен қатар шақырылған музыканттардың қатысуымен өтетін концерттер ұйымдастырылады.

Квалификациялық арттыру курстары келесі режимде ұйымдастырылады:

- 1) Жоспар бойынша 80 академиялық сағаттық күндізгі оқу;
- 2) Жоспар бойынша 80 академиялық сағаттық онлайн оқыту.

Офлайн режиміндегі білім беру процесі келесі оқыту және бағалау түрлерін қамтиды:

- теориялық;
- практикалық;
- тестілеу;

Онлайн оқыту режимі келесі оқыту және бағалау түрлері мен әдістерін қамтиды:

- теориялық;
- практикалық;
- тестілеу;

Офлайн оқыту режиміндегі білім беру процесі әртүрлі оқыту формаларына негізделеді, олардың ішінде дәріс сабақтарына қатысу, шеберлік сыныптары, ғылыми конференцияларға қатысу (егер олар БА өту кезеңінде өткізілсе), ашық сабақтар, концерттер, вебинарлар, интерактивті лекциялар, топтық талқылаулар, практикалық тапсырмалар, рөлдік ойындар және жағдайлар талдауы бар. Білім беру процесінде маңызды орын проблемалық оқыту және зерттеу қызметі әдістеріне беріледі, олар тыңдаушыларда сын тұрғысынан ойлау және мәселелерді шешу дағдыларын дамытуға көмектеседі. Сонымен қатар, заманауи білім беру

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	16 БЕТ

технологияларын қолдану көзделеді, соның ішінде мультимедиялық презентациялар мен интерактивті өзара әрекеттесу үшін цифрлық платформалар.

Онлайн оқыту режимінің ерекшелігі оқу процесін қолдау мен өзара әрекеттесу үшін цифрлық платформалар мен құралдарды пайдалану болып табылады. Бұл виртуалды сыныптар, бейнеконференциялар, онлайн-дискуссиялық форумдар, интерактивті оқу материалдары мен тесттерді қамтиды. Онлайн оқыту оқу процесін әрбір тыңдаушының жеке қажеттіліктеріне икемді бейімдеуге мүмкіндік береді, оқу материалдарына кез келген уақытта және кез келген жерден қол жеткізуге жағдай жасайды, бұл оқу мотивациясы мен белсенділігін арттыруға ықпал етеді.

Консерваторияның біліктілікті арттыру бағдарламасының оқу процесін ұйымдастырудың негізгі формасы – жеке сабақтар. Оқу әдісін таңдау тыңдаушының жеке ерекшеліктері мен қабілеттеріне, музыкалық даму деңгейіне және өмірлік психологиялық тәжірибесіне байланысты. Біліктілікті арттыру курстарында әртүрлі сабақ түрлері қолданылады: практикалық – жеке, топтық, теориялық, аралас формалар. Бағдарлама аясында оқыту стратегиясы әртүрлі деңгейдегі төрт-бес педагогтан тұратын шағын топтарда ұйымдастырылады.

Оқыту және білім беру әдістерінің сипаты тыңдаушыларды белсенді түрде оқыту процесіне және шешім қабылдауға тартатын икемді, инновациялық және тыңдаушыға бағытталған білім беру ортасын құруға ықпал етеді.

Тыңдаушыларға оқу материалын алдын ала зерттеу үшін қосымша материалдар беріледі, сондай-ақ білім беру бағдарламасының кейбір бөлімдерін өз бетімен меңгеру немесе кез келген оқу кезеңін бекіту мүмкіндігі беріледі.

Курстың басынан бастап тыңдаушыларға онлайн - қауымдастыққа тіркелу ұсынылады, яғни оқытушылар мен педагогтар үшін онлайн қауымдастықтар құрылып, онда олар тәжірибе алмасып, сұрақтар қойып, материалдармен бөлісіп, оқудан тыс өзара әрекеттесуді қолдай алады.

7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету.

Бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі курстың оқу-әдістемелік материалдарынан тұрады, олар мыналарды қамтиды:

- оқу-білім беру бағдарламасы және оқу күнтізбесі,
- оқуды өту үшін;

тыңдаушының іс-тәжірибесі, ол бағдарламаның мазмұны мен маңызды дереккөздер тізімімен толықтырылатын құрылымдалған материалдардың жинағы немесе ақпараттық кітапхана болып табылады;

- тыңдаушының күнделігі, оны курстық оқу кезінде қолдану үшін;
- бағалау құжаты - тыңдаушылардың білімдері мен дағдыларын бағалау көрсеткіштері, тесттер, практикалық тапсырмалар және курстың соңында бақылау және қорытынды тексерулерді жүргізуге арналған іс-тәжірибелер;

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	17 БЕТ

- электронды онлайн-құралдар - интерактивті база, қосымшалар мен веб-сайттар, оқу-білім беру құжатын меңгеруге арналған қосымша материалдар, тапсырмалар, тесттер, форумдар, конференциялар және басқа да құралдар тыңдаушылардың оқу және өз бетімен жұмыс жасауына қолдау көрсету үшін.

Оқытылатын модульдердің негізгі мазмұны және өзін-өзі бағалау критерийлерін көрсететін нәтижелер 5-кестеде көрсетілген.

5 кесте

Модуль	Оқу материалын игеру бойынша тапсырмаларды қамтитын негізгі мазмұны	Өзіне баға беру критерийлерін көрсететін қорытындылар
1 модуль. Жетекші маэстролар мен вокал педагогтарының әдістемелік реформалары	1.1. Жетекші маэстролар мен вокал педагогтарының әдістемелік реформалары. Вокалдық педагогиканың қағидалары	Вокалдық педагогиканың негізгі принциптері мен рөлін ашып көрсетеді. Тыңдаушыларға вокалдық әдістемелердің негізгі заңдылықтары туралы тұтас көзқарасты қалыптастыруға көмектеседі.
	1.2 Оқыту әдістемелері: шоғырландырылған, фонетикалық, эмпирикалық	Оқыту әдістері (фонетикалық, центрлік, эмпирикалық) туралы түсінік береді, бұл әдістер вокалдық білім берудің барлық әдістемесінің негізін құрайтын мызғымас теориялық база болып табылады.
	1.3 Сөйлеу аппараты мен дауыс қалыптастырудың кемшіліктері.	Сөйлеу аппараты мен дауыс қалыптастырудағы кемшіліктерді көрсетеді, олардың жойылу әдістері зерттеледі.
2 модуль. Вокалдық-техникалық қиыншылықтарды еңсеру	2.1 Вокалдық әдістемелердің дәстүрлі әдістері	Вокалдық педагогиканың дәстүрлі әдістерін, негізгі вокалдық-техникалық дағдыларды қалыптастыруға
БА БАҒДАРЛАМАСЫ		ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ		18 БЕТ

		бағытталған әдістемелік тәсілдердің кешенін зерттейді.
	2.2 Жаттығулар. Жаттығулардың мақсаттары	Дауыс дамуының маңызды вокалдық-техникалық құрамдас бөліктерін ашады.
	2.3 Вокализдермен жұмыс жасау ерекшеліктері	Вокалдық техника түрлері мен формаларымен жұмыс істеудің барлық аспектілерін қамтиды.
3 модуль. Әншілік дағдыларды дамытудағы негізгі кезеңдері	3.1 Дауыс аппараты бұлшықеттерінің дұрыс жұмыс жасауы мен маңызды әдістемелік элементтерді меңгерудің әсері.	Дауыс аппаратының анатомиялық ерекшеліктері мен дауыс қалыптастыру процесі туралы түсінік береді.
	3.2 Ән айту дыбысының қалыптасуындағы резонаторлардың жұмысы.	Дауыс қалыптасуы мен қабылдануындағы акустикалық, физиологиялық және психологиялық заңдылықтардың өзара байланысы туралы түсінік береді.
	3.3 Ән айту тыныс алуымен жұмыс жасауда туындайтын мәселелер және оларды шешудің мүмкін жолдары.	Ән айту тыныс алуының маңыздылығын, сондай-ақ ән айту аппаратының жұмысын автоматизм деңгейіне дейін дамыту үшін қажетті дағдыларды қалыптастыру мен бекіту әдістерін ашады.

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	19 БЕТ

4 модуль. Музыкалық образды ашудағы музыкалық көркемдік құралдары	4.1 Орындаушылық және әдістемелік талдау орындалып жатқан шығарманың.	Орындап жатқан шығармадағы көркемдік мазмұн, авторлық мәтінді терең оқу, музыкалық көркемдік құралдар мен орындаушылық талдау әдістері мәселелерін зерттейді.
	4.2 Вокалдық-техникалық дағдыларды дамыту және нығайту.	Вокалдық-техникалық әдістерді меңгеру: диапазонды дамыту, дыбысты филировка жасау қабілеті, жоғары тіркестегі ноталарды икемді түрде алу.
	4.3 Қазақстан композиторларының шығармаларымен жұмыс істеудің ерекшеліктері.	Ұлттық орындаушылық дәстүрлерін зерттеу, дыбысты шығару, интонация және интерпретация ерекшеліктері.
5 модуль. Барокко кезеңінен бүгінгі күнге дейінгі вокалдық орындаушылықтағы стильдік айырмашылықтар: әртүрлі стильдер мен дәуірлердің шағын және үлкен формадағы шығармаларымен жұмыс.	5.1 Барокко дәуірінің музыкасының өзектілігі. Орындаушылықтың стильдік ерекшеліктері.	Барокко музыкасының стильдік ерекшеліктерін түсіну мен қалыптастыру.
	5.2 Моцарт және неміс романтизмінің композиторлары. Орындаушылықтың вокалдық-техникалық және көркемдік ерекшеліктері.	Веналық классика мен романтизм түсінігін қалыптастыру; шығармалардағы көркем бейнелерді жасау барысында шығармашылық көзқарасты шешу мәселелері.
	5.3 19 ғасыр композиторларының шағын формадағы шығармаларымен жұмыс. Вокалдық-дыбыстық интонация, көркемдік образды ашу.	Кіші формалардағы шығармалармен жұмыс істеудің ерекшеліктері мен принциптері, мектептер мен колледждердегі вокалдық

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	20 БЕТ

		сыныптарда орындаушылық және көркемдік тапсырмаларды талдау.
	5.4 20-21 ғасыр музыкасын орындаудың ерекшеліктері.	Әр түрлі дәуірлер мен композиторлық стильдер жағдайында сөзді дұрыс айту мәселесін музыкалық мектептер мен колледждерде практикалық тұрғыда қарастыру және зерттеу. Вокалдық айтылым контекстінде шығармаларды орындау талдауы бойынша әр түрлі кеңестер мен ұсыныстарды қолдану.
	Негізгі артикуляциялық дағдыларды қалыптастыру. Әдеби мәтінді орындауда әртүрлі стильдердегі шығармалардың көркемдік мағынасы.	Шығармаларды орындаушылық талдау бойынша әртүрлі кеңестер мен ұсыныстарды вокалдық айтылым контекстінде қолдану.
6 модуль. Вокалдық шығармалардағы әдеби мәтінді дұрыс айтудың негізгі заңдылықтары	6.1 Вокалистің артикуляциялық аппараты.	Артикуляциялық аппаратың негізгі функцияларымен танысу, оның вокалдық шығарманы орындаудағы рөлі.
	6.2 Ән айтуда дауысты дыбыстарды дұрыс айту ерекшеліктері. Дауыссыз дыбыстардың функциялары (дикция, айқындық, ұшқырлық).	Дауыс көтерудің негізгі тәсілдерімен танысу, дауыстың үйлесімділігін қалыптастыру, сондай-ақ, ән айтудағы дауыссыз дыбыстардың рөлін ашу.
	6.3 Әр түрлі дәуірлердегі сөзді айту, оның ерекшеліктері мен көркемдік мүмкіндіктері.	Сөздің айтылу нормаларын және оның көркемдік мәнін түсіну.

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	21 БЕТ

	6.4 Шығарманың көркемдік ойының интерпретациясы мен ашылуында сөздің рөлі мен маңызы.	Сөйлеу аппаратымен еркін жұмыс істеу тапсырмаларын шешудің түрлі тәсілдерін іздеу. Белгілі бір дәуір мен композитордың орындаушылық стиліне сәйкес айтылымның ерекшеліктерін түсіну.
--	---	--

8. Оқыту нәтижелеріне баға беру

Тыңдаушыларды бағалау сабақтар барысында (ағымдағы бағалау) және курс аяқталғаннан кейін (қорытынды бағалау) критериялық әдістер негізінде жүргізіледі:

- формативті бағалау (БА курстарына қатысу, барлық модульдер бойынша практикалық және теориялық жұмыстарды бағалау)
- суммативті бағалау (тестілеу, жалпы балл).

Курс модульдерін меңгеру нәтижесінде тыңдаушылар қорытынды тестілеуді тапсырады. Бағаланып жатқан практикалық жұмыстар:

- камералық-вокалды немесе камералық-аспаптық музыкадан екі музыкалық шығарманың орындауының бейнемазмұны;
- таңдалған білім беру бағдарламасы тақырыбына эссе;

авторлық курс тақырыбы бойынша әдістемелік баяндамалар немесе ашық сабақтар.

Авторлық курс бойынша тапсырмаларды тыңдаушылар жеке дайындалады. Тапсырмаларды орындау барысында тыңдаушыларға оқытушы тарапынан топтық немесе жеке консультациялық көмек көрсетіледі. Тапсырмалар белгіленген кестеге сәйкес тапсырылады, жетілдіру жолдарын көрсету арқылы толық кері байланыс алуға мүмкіндік беріледі.

Қорытынды жұмыстарына баға беру үшін (таңдау бойынша) келесі критерийлер белгіленеді:

- 0 балл - орындалмаған;
- 50-74 балл - жартылай орындалған;
- 74-100 балл - толық орындалған.

Орындаған қорытынды жұмыс үшін максималды балл саны 100 балл, мұндағы:

- 1) «Өте жақсы»: 85-100%;
- 2) «Жақсы»: 75-84%;
- 3) Қанағаттанарлық»: 50-74%.

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	22 БЕТ

Қорытынды баға оқу жетістіктерін бағалау критерийлері негізінде құралады, оған сабақтарға қатысу, сабақтардағы белсенділік және қорытынды тестілеудің нәтижелері кіреді. Бағалау критерийлерінің арақатынасы келесідей: 10% – қатысу, 40% – белсенділік, 50% – қорытынды тестілеу нәтижелері.

Қорытынды тестілеуге 80%-дан кем емес сабақтарға қатысқан және қорытынды тестілеуді тапсырған тыңдаушылар ғана қатыса алады.

Тыңдаушылардың белсенділігі мен практикалық жұмысы күнделікті бағаланады. Әрбір позиция бойынша максималды баға 20 баллды құрайды. Осылайша, формативті бағалау бойынша жалпы балл 40 болады.

Суммативті бағалау баллы қорытынды тестілеу нәтижелеріне сәйкес анықталады.

Қорытынды орташа бағасы 50 және одан жоғары балл алған тыңдаушыға сертификат беріледі.

9. Курстан кейінгі қолдау

Курстан кейінгі педагогтың қызметін қолдау – бұл курстардан кейінгі қызметтің мониторингін жүргізу және курстан кейінгі кезеңде кеңес беру мен әдістемелік көмек көрсету арқылы педагогтың кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіруді жүзеге асыратын іс-шаралардың механизмін қамтитын нақты құрылымдалған алгоритм. Осы алгоритмнің нәтижесінде педагогтың біліктілік дағдыларының түсінігі, теорияны практикада қолдану, жеке даму және кәсіби жетістіктері жетілдіріледі.

Курстан кейінгі педагогты қолдаудың **мақсаты** – бұл педагогтың кәсіби қызметін курстан кейінгі кезеңде тиімді жақсарту, кәсіби құзыреттілікті дамыту бағытында әдістемелік көмек көрсету.

Курстан кейінгі педагогты қолдаудың **міндеттері**:

1. Курстық және курстан кейінгі кезеңдерде біліктілікті арттыруды қолдау;
2. Педагогқа теориялық білімдерін практикада қолдануға көмек көрсету;
3. Болашақ кәсіби өсу үшін жеке білім беру траекторияларын жоспарлау.

Педагогтың курстан кейінгі іс-әрекетін қолдаудың **жүзеге асырылу түрлері**:

1. Тыңдаушыларға педагогикалық және диагностикалық қызметінде әдістемелік және сараптамалық көмек көрсету;
2. Педагогикалық және зерттеу қызметінің қорытынды жұмыстарын іске асыру және дайындауда сараптамалық көмек көрсету;
3. Тәжірибе алмасу іс-шараларын (семинарлар, дөңгелек үстелдер, ашық сабақтар, конференциялар және басқа да білім беру іс-шаралары) ұйымдастыруға көмек көрсету.

Курстан кейінгі қолдау бірнеше кезеңнен тұрады:

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	23 БЕТ

Бірінші кезең. Курс тыңдаушылары мен жетекшісі курстан кейінгі кезеңде педагогтың дамуы үшін қажетті құзыреттерді анықтап, күтілетін нәтижелерді белгілейді.

Екінші кезең. Курс тыңдаушылары өздерінің кәсіби құзыреттерін курстан кейінгі тәжірибеде дамыту үшін жеке даму траекториясының жоспарын құрады. Курс жетекшісі тыңдаушылардың өтініштері бойынша кездесулер ұйымдастырады және бар қиындықтар бойынша кеңес береді.

Үшінші кезең. Тыңдаушы жеке жоспарында көрсетілген шараларды жүзеге асырады. Жетекші педагогты курстан кейінгі кезеңде жеке консультациялар ұйымдастыру, жоспарланған шараларды ұйымдастыру мен орындауға көмек көрсету, педагогтың жеке жоспарын орындау нәтижелерін анықтау және конструктивті кері байланыс жүргізу арқылы қолдайды.

Төртінші кезең. Курстан кейінгі қолдау нәтижелері бойынша тыңдаушы мақалалар әзірлеп, жариялайды, әдістемелік баяндамалар мен басқа да жұмыстар жазады. Бұл материалдар тәжірибе алмасу және концертмейстерлік өнер саласындағы кәсіби құзыреттер деңгейін арттыруға бағытталған практикалық ұсыныстар үшін қызмет етеді. Мұндай тәсіл білім мен дағдыларды тереңдетуге, сондай-ақ осы салада үздіксіз даму үшін ынталы мамандар қауымдастығын құруға ықпал етеді.

Курсты аяқтап, алған білімдерін, дағдыларын практикада табысты қолданатын педагогтар тәжірибе алмасу шараларына қатысуға тартылады, мұнда олардың жетістіктері мен кәсіби тәжірибесі қоғамдық түрде танылып, бағаланады.

Ұсынылған курстан кейінгі қолдауды жүзеге асырудың түрлері 6-кестеде көрсетілген.

6 кесте

№	Атауы	Қортыныдылау формасы
1	Біліктілікті арттыру курстарында жоспарланған сабақ/дәріс өткізу	Ашық сабақ
2	Құрманғазы атындағы ҚҰК кафедра профессорлары мен шақырылған музыканттар тарапынан түрлі мамандықтар бойынша шеберлік сыныптарын өткізу.	Шеберлік сыныптары
3	Білім беру саласында/қалада/облыста тәжірибе алмасу мақсатында конференциялар мен семинарлар өткізу.	Жоспар мен іс-шараның хаттамасы Іс-шарада

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	24 БЕТ

	«Қазіргі заманғы вокалдық педагогиканың негізгі тенденциялары»	қабылданған ұсынымдар
4	Вокалдық өнер саласындағы негізгі тенденцияларды ілгерілету мақсатында тәжірибе алмасу	Бұқаралық ақпарат құралдарына жариялау
5	«Қазақстанның ХХІ ғасырдағы қазіргі авторларының вокалдық шығармаларына шолу» тақырыбында эссе жазу.	Эссе
6	Оқыған педагогтардың оқу барысында меңгерген негізгі тенденцияларды тәжірибеде енгізу нәтижелері бойынша дөңгелек үстел өткізу, (оқытудан кейін 1 күнтізбелік жыл өткен соң)	Іс-шаралар жоспары мен есебі
7	Авторлық курс тақырыбы бойынша әдістемелік баяндама жазу	Баяндама, хабарламалар
8	Проведение круглого стола по итогам основных тенденций современной вокальной педагогики, реализующихся на практике обучившихся педагогов (через 1 календарный год после обучения)	Жоспар және дөңгелек үстелдің хаттамасы

Курстан кейінгі мониторинг

Курстан кейінгі мониторинг - бұл педагогтардың посткурстық қызметін бақылау, диагностикалау және бағалау процесі.

Курстан кейінгі мониторингтің **мақсаты** – тыңдаушылардың кәсіби қызметінің нақты жағдайын Құрманғазы атындағы ҚҰК біліктілікті арттыру бағдарламаларының күтілетін нәтижелерімен салыстыру, оның ішінде оффлайн оқу форматы да қамтылады. Сондай-ақ, бұл курстан кейінгі қолдаудың диагностикасы мен мониторинг нәтижелері бойынша білім беру бағдарламаларын жаңартуға қатысты шешім қабылдауды қамтиды.

Курстан кейінгі мониторингтің **міндеттері**:

1. Құрманғазы атындағы ҚҰК білім беру бағдарламалары бойынша курстарды аяқтаған тыңдаушылардың курстан кейінгі қызметі туралы нақты және сенімді ақпарат беру;
2. Ақпаратты жинау, жүйелеу және диагностика әдістерін жасау және іске асыру;
3. Құрманғазы атындағы консерваторияның білім беру бағдарламаларын жақсарту және түзету.

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	25 БЕТ

Курстан кейінгі мониторингтің нысаны - білікті педагогтың кәсіби қызметі.

Курстан кейінгі мониторингті жүзеге асыру келесі әрекеттерді қамтиды:

1. ақпарат жинау үшін сауалнамалар жасау;
2. педагогтар арасында сауалнамаларды ұйымдастыру;
3. курстан кейінгі қолдау үшін пайдаланылатын деректерді жинау;
4. деректерді өңдеу және сақтау;
5. есеп беру.

Курстан кейінгі мониторингті жүзеге асырудың түрлері: сауалнамалар жүргізу, ақпаратты сұрыптау, статистикалық деректерді өңдеу, ақпаратты зерттеу және диагностика.

Курстан кейінгі мониторинг заманауи инновациялық технологияларды белсенді енгізуді қамтиды.

Курстан кейінгі мониторинг үшін деректерді жинау және өңдеу, Құрманғазы атындағы ҚҰК курстарын аяқтаған педагогтармен курстар басталмай тұрып құрылған WhatsApp топтары арқылы байланыс орнату арқылы жүзеге асырылады.

Педагогты курстан кейінгі қолдау жоспары мен есебін құру бойынша ұсыныстар

Курстардың

тақырыптары: _____

Курстан өту күндері: _____

Курс оқытушыларының аты- жөні _____

Тыңдаушының аты-жөні _____

Жеке жоспарды құру кезінде БАҚ, курстан кейін бір жыл ішінде өткізілетін іс-шаралар көрсетіледі, олардың өткізілу мерзімімен.

Жоспарланған іс-шаралардың мысалдық мазмұны: ашық сабақ (тақырып көрсетілген), мастер-класс, дөңгелек үстел, біліктілікті арттыру курсының тақырыбы бойынша семинар өткізу, БА курсының тақырыбы бойынша вебинар өткізу, біліктілікті арттыру курстары бойынша әдістемелік баяндамалар жазу, концерттер, тәжірибе алмасу, өз музыкалық туындыларын жасау, рефлексиялық есеп және т.б.

Посткурстық жұмыс бойынша есеп нысаны

Курстардың тақырыбы: _____

Курстан өткен күндері : _____

Курс оқытушысының аты-жөні _____

Тыңдаушының аты-жөні _____

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	26 БЕТ

№	Іс-шара	Өткізу күні	Қысқаша сипаттама	Дәлелдейтін ақпараттар (фото, сілтеме және т.б.)
1				
2				
3				
4				
5				

Қолы _____

Почта: conservatory.pk@mail.ru

**«Қазіргі заманғы вокалдық педагогиканың негізгі тенденциялары»
Бағдарламасы бойынша тыңдаушының
ҚОРЫТЫНДЫ БАҒА ҚОЮ ПАРАҚШАСЫ**

Топ лекторы: _____

Оқу кезеңі: _____

Тыңдаушының аты-жөні	Формативті бағалау						Қорытынды тестілеу	Қорытынды орта бағасы	Сертификация бойынша кеңестер
	Сабаққа қатысуы	Модуль 1 (7 сағат)	Модуль 2 (9 сағат)	Модуль 3 (8 сағат)	Модуль 4 (11 сағат)	Модуль 5 (5 сағат)			
	10 балл	7 б.	9 б.	9 б.	11 б.	5 б.	50 балл	100 балл	Ұсынылады/ұсы

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	27 БЕТ

									НҮЛМАЙ ДЫ
		40 балл							
1									
2									
3									
4									
5									

10. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

Автордың аты-жөні	оқу-әдістемелік әдебиеттердің атауы	Басылымы, шыққан жылы
Основная литература		
Аспелунд Д.Л.	Развитие певца и его голоса: учеб. Пособие. 3-е изд., стереотип.	Москва; Краснодар; Санкт-Петербург: Лань; ПЛАНЕТА МУЗЫКИ, 2017
Багадуров В.А.	Очерки по истории вокальной педагогики /В.А.Багадуров.	М.: Музгиз, 1956. – с. 200
Барсов Ю.А.	Вокально-исполнительские и педагогические принципы М.И.Глинки.	Ленинград: Музыка. [Ленингр.отд-ние] 1968. 66 с.
Бринюк С.А.	Некоторые вопросы певческого произношения	Материалы Круглого стола, посвященный юбилею Р.У.Джамановой
Бринюк С. А.	Методические установки профессора Н.А.Шариповой	Материалы РНПК к 80-летию Шариповой Н.А.
Грошева Е.	Федор Иванович Шаляпин: сборник	М.: Искусство, 1959. Т. 1. 768 с.
Дмитриев Л.Б.	Основы вокальной методики [Текст] / Л.Б. Дмитриев.	М.: Музыка, 2007. – 368 с.

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	28 БЕТ

Емельянов В.В.	Фонопедические упражнения для стимуляции голосового аппарата, профилактики и устранения расстройств певческого голосообразования в процессе формирования певческих навыков: методическая разработка /В.В Емельянов.	М., 1988. – 35с.
Жубаева Б.К.	Вокально-методические принципы Р.Джамановой	Материалы Круглого стола, посвященный юбилею Р.У.Джамановой
Кравченко А.	Секреты бельканто.	М., 1993 г.
Ламперти Ф.	Начальное теоретико-практическое руководство к изучению пения по классическим преданиям. Технические правила и советы артистам. Ежедневные упражнения в пении /Ф.Ламперти/ пер. Н.А.Александровой.	СПб.: Планета музыки, 2014. – 144 с.
Лаури-Вольпи, Дж.	Вокальные параллели / Дж. Лаури-Вольпи	Л.: Ozon 1972. – 304 с.
Мелани М.	«Поговорим немного о вокале»	Алматы «Формат» 2003
Менабени А.Г.	«Методика обучения сольному пению».Москва.	«Просвещение», 1987. 93с.
Менабени А.Г.,	Вокально-педагогические знания и умения/ А.Н.Менабеки.	М.: Прометей, 1995. – 30 с.
Морозов В. П.	Искусство резонансного пения. Основы резонансной теории и техники.	Изд-во: Редакционно-издательский отдел, Издательский отдел Института психологии РАН, 2002.
Назарова И.С. Назаров, И.Т.	Основы музыкально-исполнительской техники и метод ее совершенствования / И.Т. Назаров.	Л. Музыка, 1969. - 134 с.
Назаренко И.К.	Искусство пения. Хрестоматия. Изд. 3-е.	М., Музыка, 1968
Нестеренко Е.Е.	Некоторые вопросы	В кн.: Вопросы

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	29 БЕТ

	произношения в пении.	вокальной педагогики. Вып.7
Нестеренко Е.Е.	Размышление о профессии.	М., 1985 г.
Образцова Е.В.	О вокальном искусстве /Е.В.Образцова. - // Художественный тип человека	М. 1994. – с. 21-32
Плужников К.И.	Механика пения /К.И. Плужников – СПб.композиторов	2004. - 88 с
Плужников К.И.	Вокальные воззрения семьи Гарсиа.	СПБ.: Композитор Санкт-Петербург, 2006. 103 с.
Прянишников И.П.	Советы обучающимся пению. СПб.	Планета Музыки, Лань, 2013. – 144 с.
Кристи Г.В. Соболевская О.С.	Станиславский – реформатор оперного искусства/ Материалы и документы	М.: «Музыка», 1988. 368с
Шаляпин Ф.И.	Маска и душа. /Ф.И.Шаляпин.	М.: ВАГРИУС, 1997. - 317
Шарипова Н.А.	Методическая разработка для педагогов и студентов средних музыкальных учебных заведений и слушателей ФПК. «Вокально- технические и эстетические требования к современному певцу».	Алматы. 1992 - 22 с.
Юсупова А.А.	"Развитие исполнительской культуры певца в процессе обучения пению" // Проблемы музыкально-исполнительского искусства и образования	г. Москва, 2018, Стр.79- 84

Қосымша әдебиеттер және электрондық-бағдарламалық құрылдар (аудио және видео материалдарға сілтеме)

Атауы	Электрондық ресурсқа сілтеме
Школа пения: постановка голоса	URL: http://www.belcantomobile.ru/school.php
Рекомендации от Лучано Паваротти	https://www.youtube.com/watch?v=fxUdOdzRPbc
Luciano Pavarotti masterclass at	https://youtu.be/PsZWxjrAx68?si=ZSYAU-s

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	30 БЕТ

the juilliard school (enable subtitles-in several languages)	4qprATW0Y
Мастер-класс Пласидо Доминго	https://www.youtube.com/watch?v=b7WbD5vz_jE
Мастер-класс Т.Синявской	https://www.youtube.com/watch?v=DTY1MzzreWw
мастер-класс Е.Образцовой	https://www.obraztsova.org/master_class_ru_video.html
Мастер-класс Х.Герзмава	https://www.youtube.com/watch?v=EETozygMwIQ
Мастер-класс Т. Новиченко	https://vk.com/video33334029_163966979
Мастер-класс Д.Хворостовский	https://www.youtube.com/watch?v=PLfD6uNVDOM
XVII международный конкурс имени П.И Чайковского	https://tchaikovskycompetition.com/about/conditions/
XXVII Международный конкурс вокалистов им.Глинки	https://vk.com/away.php?to=https%3A%2F%2Fglinkacompetition.ru&cc_key=
XII Международный конкурс вокалистов Бибигуль Тулегеновой	https://www.gov.kz/memleket/entities/mam/press/news/details/616429?lang=ru

БА БАҒДАРЛАМАСЫ	ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕҢЕС
ҚҰРМАНҒАЗЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ КОНСЕРВАТОРИЯСЫ	31 БЕТ